

Lietuvos orientavimosi sporto federacijos tvarumo politika

Lietuvos orientavimosi sporto federacija (LOSF), atsižvelgdama į esamas grėsmes pasaulio klimatui, reaguodama į viso pasaulio mastu didėjančią visuomenės, politinių lyderių bei sporto bendruomenės įsitraukimą sprendžiant darnaus vystymosi klausimus, šia Tvarumo politika siekia prisidėti prie bendro tvarumo tikslų įgyvendinimo, tvarumą suvokdama kaip įsipareigojimą atsakingai naudoti išteklius savo reikmėms nepakenkiant ateities kartų pajėgumų apsirūpinti savo reikmėms.

LOSF pripažįsta tarptautinių įsipareigojimų, tokių kaip Jungtinių Tautų Darbotvarkės 2030, Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos iškeltų Darnaus vystymosi tikslų svarbą. Įvertinant tarptautinės sporto bendruomenės pastangas prisidėti prie tvarumo tikslų įgyvendinimo sporto veiklose, LOSF remiasi Tarptautinio olimpinio komiteto politikos dokumentu „Sports for Climate Action“ (Sportas už veikimą dėl klimato). LOSF remia ir vadovaujasi Tarptautinės orientavimosi sporto federacijos priimta Tvarumo politika, kurios principais remiantis yra parengta ši Tvarumo politika.

Mes, orientavimosi sporto bendruomenės nariai, galime didžiuotis, jog mūsų sporto šaka propaguoja aktyvią fizinę veiklą natūralios gamtinės aplinkos apsuptyje, taip paverčiant orientavimosi sportą unikalia. Orientavimosi sporto bendruomenės nariai savo veikla geba suderinti aktyvų gyvenimo būdą atsižvelgdami į gamtinės aplinkos išsaugojimui būtinus reikalavimus. Todėl, turėdami reikiamų įgūdžių bei patirties, esame palankioje padėtyje siekti tolimesnių su tvarumu bei darniu vystymusi susijusių tikslų socialinėje, ekonominėje bei aplinkosauginėje plotmėse. Taip pat, savo veiksmais galime įgyvendinti tvarią ir atsakingą elgseną ne vien savo bendruomenės viduje, tačiau ir aktyviai sklisdami žinutę apie orientavimosi sportą kaip tvarią sporto šaką.

Darnaus vystymosi tikslai, priimti šios Tvarumo politikos rėmuose, galioja tiesiogiai į LOSF veiklą įsitraukusiems asmenims, LOSF nariams ir su jais susijusiems asmenimis, sportininkams, treneriams, orientavimosi sporto renginių žiūrovams, partneriams ir visiems kitiems bet kokia forma dalyvaujantiems LOSF bei orientavimosi sporto veikloje. Vadovaujantis tarptautiniuose dokumentuose išskirtomis prioritetinėmis sritimis bei uždaviniais, numatome, jog sieksime pokyčių didesnio tvarumo link šiose srityse:

Klimato kaitos poveikio sumažinimas

LOSF vadovaujasi neutralumo klimato atžvilgiu (climate neutral) principu organizuojant savo veiklas, pavyzdžiui, atlikdama numatomą ir faktinę išmetamo anglies dvideginio analizę. Stengiamasi surasti moksliskai pagrįstus sprendimus, leidžiančius sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį arba kompensuoti patirtas emisijas prisidedant prie

klimato kaitą mažinančių projektų. LOSF taip pat įsipareigoja propaguoti sąmoningumą ekologiniais bei tvarumo klausimais remdama aktyvų įsitraukimą sprendžiant klimato kaitos klausimus savo bendruomenės tarpe bei plačiojoje visuomenėje, naudodamasi savo komunikacijos priemonėmis.

Keliavimas į ir iš orientavimosi sporto varžybų, iškastinio kuro naudojimas sukelia emisijas, kurios yra vienas iš klimato kaitą stiprinančių veiksnių. Transporto priemonių judėjimas dideliame srautui nepritaikytais keliais bei laikinas jų pastatymas ant laisvos žemės plotų gali sukelti neigiamų trumpalaikių ir ilgalaikių pasekmių dirvožemiui, gruntiniams vandenims, kraštovaizdžiui, augalijai, gyvūnijai bei vietos bendruomenėms. Galiausiai, LOSF, kaip orientavimosi sportą Lietuvoje kuruojanti organizacija, savo administracine veikla taip pat sukelia emisijas. LOSF, orientavimosi sporto klubai bei bendruomenės nariai įsipareigoja naudoti bei skatinti naudotis mažesnę įtaką klimatui turinčiais alternatyviais kelionės būdais (pvz. keliems asmenims keliauti ta pačia transporto priemone), taip pat siekti naudotis skaitmeninių technologijų sprendimais organizuojant administracinę veiklą, jei nėra būtinybės fiziniams asmenų susibūrimui.

Būtinai veiksmai:

Kelionių emisijų mažinimas:

- Organizuoti bendrai dalijamą transportą į didžiuosius renginius (koordinuotas automobilių dalijimosi tinklas LOSF internetinėje platformoje -Važiuoju / Vežu).
- Parengti rekomendacijas klubams ir sportininkams dėl efektyvių kelionių planavimo.
- Varžybose diferencijuoti parkavimo mokestį, pagal tai kiek asmenų atvyko vienu automobiliu.

Skaitmenizacija:

- Padidinti virtualių susitikimų dalį administracinėje veikloje, sumažinant poreikį fiziniams susitikimams.

Renginiai be emisijų:

- Pradėti skaičiuoti LOSF organizuojamų varžybų anglies dvideginio pėdsaką pildant klausimynus ir viešai skelbti rezultatus.
- Įgyvendinti projektą „1 varžybos – 1 medis“, skiriant dalį lėšų medžių sodinimui bei kuriant „Orientavimosi sporto čempionų mišką“

Gamtinių buveinių apsauga

Orientavimosi sportas savo tradicine forma yra išskirtinis tuo, jog vyksta gamtinėje aplinkoje, tačiau renginių organizavimas, didelio dalyvių skaičiaus buvimas vienoje teritorijoje ir sportinės veiklos padariniai gali neigiamai paveikti vietovės aplinką. Orientavimosi sporto veiklą organizatoriai privalo pasirūpinti, jog sportinės veiklos urbanizuotoje ar gamtinėje

aplinkoje vyktų paliekant kuo įmanoma mažiau pėdsakų ir sutrikdymų, skiriant ypatingą dėmesį augalijos bei gyvūnijos apsaugai. Orientavimosi sporto bendruomenė įsipareigoja skatinti supratimą apie žmonių daromą poveikį aplinkai, siekti išsaugoti plačiai pasiekiamas gamtines teritorijas plačiai visuomenei. Taip pat, svarbu tęsti įsipareigojimą po orientavimosi sporto veiklų nepalikti jokių įrengimų arba šiukšlių, darančių žalą gamtinei aplinkai.

Būtinai veiksmai:

Tvarios varžybų praktikos:

- Naudoti laikinus ženklinius (markiruotę) iš biologiškai suyrančių medžiagų.
- Riboti dalyvių skaičių jautriose gamtinėse teritorijose, atsižvelgiant į vietovės apkrovos galimybes.

Švietimo iniciatyvos:

- Rengti mokymus organizatoriams apie poveikio aplinkai mažinimo priemones ir taisykles jautriose gamtinėse zonose.

Taisyklių laikymasis ir bendradarbiavimas

Orientavimosi sporto bendruomenė įsipareigoja laikytis vietos teisės aktų ar taisyklių, numatančių elgesį ir apribojimus tam tikrose teritorijose. Orientavimosi sportas, kaip ir kitos rekreacinės veiklos, remiasi teise lankytis privačiose teritorijose. Siekiant užtikrinti nepriekaištingą orientavimosi sporto reputaciją, demonstruoti pagarbą viešajai ir privačiajai nuosavybei ir vengti potencialios žalos privalo kiekvienas individualus orientavimosi sporto bendruomenės narys. Orientavimosi sporto veiklų organizatoriai įsipareigoja derinti planuojamas veiklas su visomis suinteresuotomis šalimis (teritorijų savininkais, gamtosaugininkais, medžiotojais, viešojo sektoriaus institucijomis).

Siekiant paskatinti tvarumo tikslų ir praktikų įgyvendinimą, rekomenduojama užmegzti bendradarbiavimo ryšius tarp skirtingų sektorių (viešojo, nevyriausybinių, sporto verslo) vietinių ir tarptautinių organizacijų, kadangi bendromis pastangomis pasiekti teigiami rezultatai yra jaučiami platesniame naudos gavėjų rate. Siekdami supažindinti plačiąją visuomenę su orientavimosi sportu, turi plačią galimybę pristatyti šią sporto šaką kaip jautrią aplinkai, tvarumo principais besiremiančią veiklą, įkvepiančią žmones prisidėti prie platesnių tvarumo tikslų įgyvendinimo įsitraukiant į orientavimosi sportą.

Būtinai veiksmai:

Bendradarbiavimas su gamtosaugos institucijomis:

- Pasirašyti bendradarbiavimo sutartį su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba dėl orientavimosi sporto renginių derinimo saugomose teritorijose.

Dialogas su bendruomenėmis:

- Organizuoti viešus susitikimus su vietinėmis bendruomenėmis, supažindinant jas su orientavimosi sporto poveikiu ir nauda.

Tvarus išteklių naudojimas

Orientavimosi sporto renginių organizavimui, inventoriui dažnai naudojamos medžiagos, tokios kaip plastikas ar tekstilė, intensyviai naudoja gamtinius išteklius gamybos procese bei neretai yra sunkiai perdirbamos. Orientavimosi sporto veiklų rengėjai įsipareigoja siekti, jog jose naudojamas inventorių bei sukuriama infrastruktūra yra įrengiama laikantis sąmoningo išteklių naudojimo principų. Tvarus orientavimosi sporto veiklų organizavimas remiasi žiedinės ekonomikos principais: sumažinti, panaudoti pakartotinai, perdirbti, pataisyti ir rūšiuoti. LOSF ir kitos į orientavimosi sporto veiklas įsitraukusios organizacijos turi sumažinti naudojamų medžiagų kiekį, pirmenybę teikti atsinaujinančioms medžiagoms, sertifikuotiems gaminiams, gamintojams ir partneriams, įsipareigojusiems ir praktiškai realizuojantiems tvarumo tikslus.

Koreguodami renginių organizavimo praktikas vadovaujantis tvaraus vystymosi principais, galime visokeriopai sumažinti materialių bei finansinių išteklių naudojimą. Orientavimosi sporto bendruomenės narių bendradarbiavimas tarpusavyje bei su išorės partneriais ieškant inovatyvių bei tvarių sprendimų gali sustiprinti tvarių įpročių formavimąsi ir bendruomenės prisiimtų tikslų tvarumo srityje įgyvendinimą.

Būtinai veiksmai:

Inventoriaus žiedinė ekonomika:

- Paruošti visą reikalingą varžyboms vykdyti inventorių ir juo dalintis su klubais sumažinant naujų medžiagų pirkimą.
- Skatinti senų žemėlapių ir kitų medžiagų perdirbimą ar pakartotinį panaudojimą (pvz., mokymams).

Tvarūs partneriai:

- Pasirinkti tik tvarius rėmėjus ir tiekėjus, kurių veikla remiasi atsakingos gamybos principais.

Socialinis integralumas

Socialiniai aspektai turi svarbią reikšmę įgyvendinant tvarumo tikslus. LOSF įsipareigoja įsitraukti į dialogą su sporto bendruomenės nariais, kurti atvirą, įtraukų, demokratišką

sprendimų priėmimo būdą, užtikrinti darbuotojų teises ginančią darbo aplinką, veikti prieš bet kokios formos korupciją, diskriminaciją lyties, rasės, įsitikinimų, religiniais, seksualinės tapatybės, neįgalumo atžvilgiais, ne kilnų sportinių elgesį.

Atkreiptinas dėmesys į sporto judėjimo svarbą propaguojant sveiką gyvenimo būdą plačiajai visuomenei. Sveikos mitybos svarbos propagavimas leidžia sumažinti visuomenės sveikatos problemas, taip pat mažina maisto pramonės sukeltas šiltnamio dujų emisijas. Pageidautina, jog orientavimosi sporto renginių metu siūlomo maisto tiekimo grandinę įtrauktų kuo daugiau vietinės kilmės, tvariai užaugintų produktų, plačiai atsižvelgtų į vegetariškos ar veganinės dietos reikalavimus.

Būtinai veiksmai:

Sveika gyvensena:

- Organizuoti edukacinius seminarus dalyviams ir žiūrovams apie tvarų maistą bei fizinio aktyvumo svarbą.
- Varžybų metu tiekti tik vietinį, tvariai užaugintą maistą, įtraukiant vegetariškas ir veganiškas alternatyvas.

Visuomenės įtraukimas:

- Surengti kampaniją „Tvarus orientavimosi sportas“ su socialinėmis medijomis ir renginių metu platinama informacija.

Matavimas ir rezultatų stebėjimas

Per 2025-us metus privaloma sukurti metinį tvarumo ataskaitos formatą, kuriame būtų fiksuojami atlikti veiksmai ir jų poveikis (pvz., sumažintos emisijos, sutaupytos išlaidos). Nuo 2025 metų tvarumo ataskaita turi būti skelbiama LOSF internetinėje svetainėje.

Privaloma rengti nuolatinės bendruomenės apklausas dėl naujų tvarumo iniciatyvų poveikio ir galimybių jas plėsti.

Patvirtinta LOSF prezidiumo posėdyje 2025 m. gruodžio 2 d.